Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

HE 176/2016 vp

HALLITUKSEN ESITYS YRITTÄJÄVÄHENNYKSESTÄ

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakiin säännöstä yrittäjävähennyksestä elinkeinotoiminnan, maatalouden, porotalouden ja metsätalouden verotuksessa. Vähennyksen määrä olisi viisi prosenttia toiminnan tulosta. Taustalla on hallitusohjelman kirjaus yrittäjävähennyksen käyttöönotosta ja vähennyksellä kompensoidaan pienyritysmuodoille mm. vuonna 2014 toteutettua yhteisöverokannan alenemista, joka ei koskenut näitä yrityksiä.

Lausunto

Kannatamme uudistusta, joka on SY:n pitkäaikaisen tavoitteen mukainen. Korjaus kompensoi eroa, joka eri yritysmuotojen välille on viime vuosina tehdyillä veropäätöksillä syntynyt. Osakeyhtiöiden kilpailukykyä on pyritty viime vuosien aikana parantamaan yhteisöveroa alentamalla, mikä on ollut tärkeää näille yrityksille. Alennus ei kuitenkaan ole hyödyttänyt tyypillisissä pienyritysmuodoissa toimivia eli elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä. Kun yhteisöveroa on alennettu ja pääomaveroa korotettu, pienimmät yritykset ovat jääneet syrjään kannustavasta verokehityksestä ja tätä asiaa halutaan nyt korjata.

Noin puolet pk-yrityksistä on elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä, joihin ei sovelleta yhteisöverokantaa. Käytännössä lähes kaikki uudet työpaikat syntyvät kuitenkin tällä hetkellä pk-yrityksiin ja myös nämä pienyritykset ovat huomion arvoisia työpaikkojen luojia, sillä yli 10 prosenttia yksityisen sektorin työpaikoista on näissä yrityksissä. Kun pääomaverokantaa on korotettu, mutta vain yhteisöveroa laskettu, yritysmuotojen suhteellinen veroasema on muuttunut. Pienituloisimpien ansiotuloverotusta on tosin samalla alennettu jonkin verran, mutta ei merkittävästi. Kannusteita tulee kuitenkin olla kaiken kokoisille yrityksille.

Vaikka erot eivät ole aina euromääräisesti suuria, merkittävä on edelleen se rakenteellinen ero, jonka vuoksi pienyritysmuodoissa ei voida jättää tulosta yritykseen alemmalla verokannalla ja investoida varoja näin uudelleen kevyemmällä verolla. Kaavamainen kevennys ei siten poista sitä rakenteellista eroa, että osakeyhtiössä voidaan edelleen miettiä ensin yrityksen kasvutarpeita ja vasta sitten voitonjakoa, mutta korjaus kompensoisi kuitenkin eroa, joka eri yritysmuotojen välille on syntynyt. Siksi on

perusteltua, että elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden verotusta kevennetään osakeyhtiöiden kanssa neutraalimmaksi, kuitenkin näiden yritysten verotuksen ominaispiirteet huomioon ottavalla tavalla.

Veromuutokset ajavat muuttamaan pienyrityksiä osakeyhtiöiksi, ellei verotuksen tasapuolisesta kehittämisestä huolehdita. Tämä olisi vahingollista ajatellen koko yrittäjävetoista pienyritystoimintaa mukaan lukien uudet aloittavat yritykset, joiden tulisi voida harjoittaa toimintaa joustavasti nykyisissä pienyritysmuodoissa pääomaverokannan korotuksista huolimatta. Myös näistä syistä on tärkeää tunnustaa, että eri yritysmuodot ovat verotuksessa samanarvoisia.

Yrittäjävähennyksen kohteena ovat tyypillisesti yksinyrittäjinä toimivat pienyrittäjät kuten suutarit, kampaajat, atk-henkilöt, jne., joiden toiminta on usein myös palkkatyötä riskinalaisempaa. Valtaosa pienyrityksistä toimii kuitenkin nykyisin käytännössä vailla minkäänlaista kannustetta palkkatyöhön verrattuna. Uusi kaavamainen vähennys korjaisi omalta osaltaan tätä eroa ja kannustaa työllistymään myös omassa yritystoiminnassa. Vaikka perusteluissa todetaan vähennyksen euromääräinen arvo ja vaikutus käteen jääviin tuloihin usein pieneksi, vähennys parantaisi kuitenkin pienimpien yrittäjien työllistymismahdollisuuksia omassa työssään, mitä ei ole syytä väheksyä. On tärkeää, että yhteiskunta antaa viestin, että myös heidän ansaintamahdollisuuksiaan halutaan tukea.

Esityksen yhteydessä on esitetty kritiikkiä valittua menettelyä kohtaan tulonjaon näkökulmasta. Verohallinnon tilaston mukaan Suomessa on noin 176 000 toiminimeä ja henkilöyhtiötä. Näistä 77 %:lla vuotuinen tulos on alle 30 000 euroa. Vähennys osuus siten valtaosaltaan juuri pienituloisten yrittäjien joukkoon. Kärkipäiden vertailu on kuitenkin saanut kysymään myös, tulisiko vähennyksellä olla esim. yläraja. Koska kyse on eri yritysmuotojen saattamisesta paremmin samalle viivalle, ei vähennyksellä ole mielestämme syytä kohdella erikokoisia yrityksiä eri tavoin, näinhän ei ole tehty myöskään esim. yhteisöveroalennusten yhteydessä. Jotta ei synny kysymystä myöskään EU:n valtiontukisäännösten vastaisuudesta, vähennyksen tulee olla riittävän yleinen, ei vain rajattuun joukkoon kohdentuva. Vähennyksen säätäminen ehdotetussa muodossaan yleisvähennyksenä on mielestämme myös tätä taustaa vasten perusteltu.

Yrittäjätyön suhde palkkatyöhön

Verohallinto on päivittänyt hiljattain ohjettaan siitä, milloin alihankkijan tekemä työ on tehty yrittäjänä ja milloin työsuhteessa (Palkka ja työkorvaus verotuksessa, 4.4.2016.dnro A19/200/2016). Kyse on verotuksen pitkäaikaisesta ongelmasta, jossa yrittäjämallien monipuolistuminen on vasta vähitellen saanut laajemman hyväksynnän hallinnossa. Ohjetta on siksi päivitetty muutoksilla, jotka vahvistavat pienyritysten mahdollisuutta toimia yrittäjänä eikä vain palkansaajana.

Ohjeessa vahvistetaan, että aiemmin yleisesti palkkatyönä tehtyä voidaan yhä useammin tehdä yrittäjänä. Esimerkiksi palkan ensisijaisuuden korostamisesta on luovuttu todeten, että yleensä kyse on toimeksiantosuhteesta, kun työn tekee yritys tai yrittäjä, joka on hoitanut kuntoon yritystoiminnan aloittamiseen ja yrittäjänä toimimiseen liittyvät velvoitteet. Myös uusin oikeuskäytäntö on tukenut sitä, että ratkaisua ei tehdä enää pelkästään työsuhteen yksittäisten tunnusmerkkien perusteella.

Verohallinnon ohjeessa vahvistetaan kehityksen siten muuttuneen yrittäjyyttä tukevaan suuntaan. On tärkeää, että yrittäjävähennys ei tuo uutta jännitettä palkka- ja työkorvaus ohjeen soveltamiseen. Esitämme, että valiokunnan pöytäkirjassa vahvistetaan vielä periaate, jonka mukaan

yrittäjävähennys ei vaikuta palkka- ja työkorvauksen soveltamiskäytäntöön, joka on yhteiskunnan muutosten seurauksena muuttunut yrittäjyyttä tulevaan suuntaan.

Yrittäjyyskoulutuksen vuoksi syntyy yhä enemmän yksinyrityksiä ja työn ulkoistaminen tulee hyväksyä luontevana kehityksenä. Jos pienyritys on rekisteröity kaupparekisteriin ja asianmukaisesti ennakkoperintärekisteriin, hänellä tulee myös olla oikeus tulla kohdelluksi yrittäjänä ilman, että pienimuotoista työtä pyritään tulkitsemaan palkkatyöksi yrittäjänä tehdyn työn sijaan.

Muuta

Metsätalouden osalta esitetään, että yrittäjävähennys laskettaisiin paitsi metsätalouden positiivisesta tuloksesta, ja myös tappiollisesta tuloksesta. Koska kyse on poikkeuksesta pääsääntöön, ehdotuksen taustalla olevat asiaperustelut aukeavat huonosti. Hyvän lainvalmistelun näkökulmasta olisi tarpeen, että myös tätä kysymystä avattaisiin vielä huolellisemmin lain esitöissä.

Suomen Yrittäjät

Anna Lundén
johtaja